

รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล
กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา*
COMPETENCY MODEL OF BASIC EDUCATION ADMINISTRATORS IN
THE DIGITAL ERA: A CASE STUDY OF NAKHON RATCHASIMA PROVINCIAL
EDUCATION AREA OFFICE

มนีรัตน์ กวดขุนทด^{1*}, เสาวณีย์ สิกขบัณฑิต¹, อุทัยวรรณ สายพัฒนา²

Maneerat Kuadkhunthod^{1*}, Sowwanee Sikkhabandit¹, Uthaiwan Saipattana²

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Graduate School, North Bangkok University, Bangkok, Thailand

²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Graduate School, Western University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: louis_yo_lovely@hotmail.com

*Tel: 062-632-6499

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล และ 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 136 คน ได้จากการกำหนดขนาดตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) โดยใช้เกณฑ์ฉันทามติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในภาพรวมต่อตัวชี้วัดสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.00 ในรอบที่ 1 และค่ามัธยฐาน (Mdn) เท่ากับ 5.00 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) เท่ากับ 0.00 ในรอบที่ 2 และ 3 ซึ่งแสดงถึงความเป็นฉันทามติสูงสุดในทุกตัวชี้วัด 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล รูปแบบมีความถูกต้อง และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการประเมินการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา

Abstract

This research article aimed to 1) Examine the competency framework for basic education school administrators in the digital era; 2) Develop and validate the quality of a competency model for basic education school administrators in the digital era; and 3) Evaluate the implementation of the competency model for basic education school administrators in the digital era. A mixed-methods research design was employed. The informant groups consisted of 17 educational administration experts selected through purposive sampling, and 9 specialists also selected through purposive sampling. The sample group comprised 136 school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5, determined using the Krejcie and Morgan sample size table and selected through stratified random sampling based on school size. The research instruments included semi-structured interview forms and assessment forms. The statistics used for data analysis were the Median (Mdn) and Interquartile Range (I.R.) with consensus criteria, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings revealed that: 1) Regarding the competency framework for basic education school administrators in the digital era, the experts agreed overall with all four competency indicator domains at the highest level, accounting for 97.00% in the first round, and yielding a Median (Mdn) of 5.00 and an Interquartile Range (I.R.) of 0.00 in the second and third rounds, indicating the highest level of consensus across all indicators. 2) The results of the development and quality validation of the competency model for basic education school administrators in the digital era demonstrated that the model possessed accuracy and appropriateness at the highest level. 3) The results of the implementation evaluation of the competency model for basic education school administrators in the digital era, in terms of feasibility and utility, revealed that the overall competency was at the highest level.

Keywords: Model, School Administrator Competency, Digital Era, Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office

บทนำ

ในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง สถานศึกษาในฐานะสถาบันหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงได้รับผลกระทบโดยตรงทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารองค์กร และการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เป็นตัวเร่งสำคัญให้สถานศึกษาทั่วโลกต้องเปลี่ยนผ่านสู่การเรียนการสอนออนไลน์และการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเร่งด่วน การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องได้รับการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ที่มุ่งเน้นให้ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ในขณะเดียวกัน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้วางกรอบทิศทางให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) นอกจากนี้ โรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วง

ที่ผ่านมายังเป็นแรงผลักดันสำคัญที่บังคับให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวและนำเทคโนโลยีรูปแบบใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเร่งด่วน (ปฐมนิฐฐา มาเชค, 2565)

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของประเทศ มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักในการจัดและส่งเสริมการศึกษาดังกล่าว ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้มีการพิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาไทยยังคงประสบกับปัญหาหลายประการ ทั้งด้านคุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพผู้เรียน ประสิทธิภาพการบริหาร และความเสมอภาคทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะในการปฏิบัติงานไว้ 2 ประเภทหลัก คือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งต้องมีและสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ที่กำหนดเฉพาะสำหรับแต่ละสายงาน ซึ่งสมรรถนะทั้งสองประเภทยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรทางการศึกษา เนื่องจากช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ กำหนดวัฒนธรรมองค์กร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ทุกด้าน

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐและความต้องการของสังคมยุคดิจิทัล ซึ่งต้องอาศัยสมรรถนะการบริหารที่ครอบคลุมทั้งการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและนักเรียน ตลอดจนการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2563) อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่พบในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน คือ ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดสมรรถนะที่จำเป็นในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารได้อย่างเต็มศักยภาพ การปรับตัวต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังดำเนินไปอย่างล่าช้า ส่งผลต่อการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลให้แก่ครูและนักเรียนได้ไม่เต็มที่ ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกานต์ สุทธิจิตร และคณะ ที่ศึกษาผลกระทบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ การนำนวัตกรรมมาใช้ในการสอน และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ญัฐกานต์ สุทธิจิตร และคณะ, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างสถานศึกษาอย่างชัดเจน จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดยังมีสมรรถนะด้านดิจิทัลที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัลกรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาตนเอง อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม การพัฒนาผู้บริหาร และการกำหนดนโยบายการบริหารงานการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษากรอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ครอบคลุมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะผู้บริหารในยุคดิจิทัล และรูปแบบการบริหารสถานศึกษา จากรายงานการวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์เนื้อหา (Synthetic Content Method) เพื่อกำหนดกรอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัลเบื้องต้น

ส่วนที่ 2 การศึกษากรอบสมรรถนะด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) 3 รอบ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี และมีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำนวน 6 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 6 คน และ 3) อาจารย์ระดับอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์สอนด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิคเดลฟาย 3 รอบ ดังนี้

1. รอบที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ครอบคลุมสมรรถนะ 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะส่วนบุคคล และสมรรถนะด้านการบริหาร ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC ≥ 0.50) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ใช้เกณฑ์ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2. รอบที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) สร้างจากผลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นต่อกรอบสมรรถนะ 4 ด้าน และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. รอบที่ 3 แบบสอบถามปลายปิด (ยืนยันความคิดเห็น) นำค่าสถิติจากรอบที่ 2 (ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์) กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนและยืนยันความคิดเห็น

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) โดยใช้เกณฑ์ฉันทามติ (Consensus) ดังนี้ 1) ค่ามัธยฐาน ≥ 3.50 ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากถึงมากที่สุด และ 2) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ≤ 1.50 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันมาก

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล
กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การยกร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็นร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พร้อมคู่มือการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) ส่วนนำ หลักการของรูปแบบ (การนำองค์กร การให้ความสำคัญกับคน การสร้างการเรียนรู้ระดับองค์กร) และวัตถุประสงค์ 2) ส่วนเนื้อหา สมรรถนะ 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะส่วนบุคคล และสมรรถนะด้านการบริหาร และ 3) ส่วนการนำไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จ แนวทางการนำไปใช้ 4 วิธี ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การฝึกอบรม การศึกษาคูณาน และการฝึกปฏิบัติจริง โดยร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการเขตที่ได้รับรางวัล OBEC AWARDS ระดับชาติ ครั้งที่ 11 จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม OBEC AWARDS ระดับชาติ จำนวน 3 คน และนักวิชาการสถาบันอุดมศึกษาตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป ประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินคุณภาพรูปแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ผ่านการตรวจสอบ IOC ≥ 0.50 โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลและด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน โดยใช้เกณฑ์ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.921

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ระยะที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา

ผู้วิจัยนำรูปแบบสมรรถนะที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในระยะที่ 2 แล้วไปทดลองใช้จริงกับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ระยะเวลา 2 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 208 โรงเรียน รวม 208 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan D. W., 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

ขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบ มีดังนี้

1. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และที่มาความสำคัญของรูปแบบสมรรถนะแก่ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล

3. กำหนดภารกิจตามบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานตามรูปแบบสมรรถนะ

4. ดำเนินการตามคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะ

5. ผู้วิจัยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตลอดช่วงการทดลองใช้

6. ประเมินผลการใช้รูปแบบสมรรถนะด้วยแบบประเมินสมรรถนะ 4 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ประเมินสมรรถนะ 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะส่วนบุคคล และสมรรถนะด้านการบริหาร โดยการสร้างและหาคุณภาพด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาจากกรอบสมรรถนะ 4 ด้านที่ได้จากระยะที่ 1 และ 2

2. เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความครอบคลุม และความถูกต้อง

3. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC ≥ 0.50) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน ใช้เกณฑ์ ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

4. ทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.867

5. ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายตามเกณฑ์ 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษารอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่

1.1 สมรรถนะหลัก (Core Competency) จำนวน 11 ตัวชี้วัด ครอบคลุมการบริหารจัดการระบบ Cloud และ Big Data การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การบูรณาการกรอบแนวคิด TPACK การปลูกฝังการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) พบว่า ครอบคลุมการใช้แอปพลิเคชันดิจิทัลในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การใช้ระบบ Dashboard แบบ Real-time การปฏิบัติบทบาทผู้นำการสอน (Instructional Leader) ผ่าน Coaching และการนิเทศทางไกล และการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและพัฒนาสื่อดิจิทัล

1.3 สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) พบว่า ครอบคลุมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) กรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) การเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) และการยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.4 สมรรถนะด้านการบริหาร (Management Competency) พบว่า ครอบคลุมการกำหนดวิสัยทัศน์ Smart School การจัดทำแผนแม่บทดิจิทัลระยะยาว การใช้ Design Thinking ในการบริหารความเปลี่ยนแปลง การกำหนดนโยบายความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการกำหนดค่าเป้าหมาย (KPI) ผ่านระบบ Dashboard

ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 17 คน ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) 3 รอบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในภาพรวมต่อตัวชี้วัดสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.00 ในรอบที่ 1 และมีความมั่งคั่ง (Mdn) เท่ากับ 5.00 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) เท่ากับ 0.00 ในรอบที่ 2 และ 3 ซึ่งแสดงถึงความเป็นฉันทามติสูงสุดในทุกตัวชี้วัด

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล

กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา

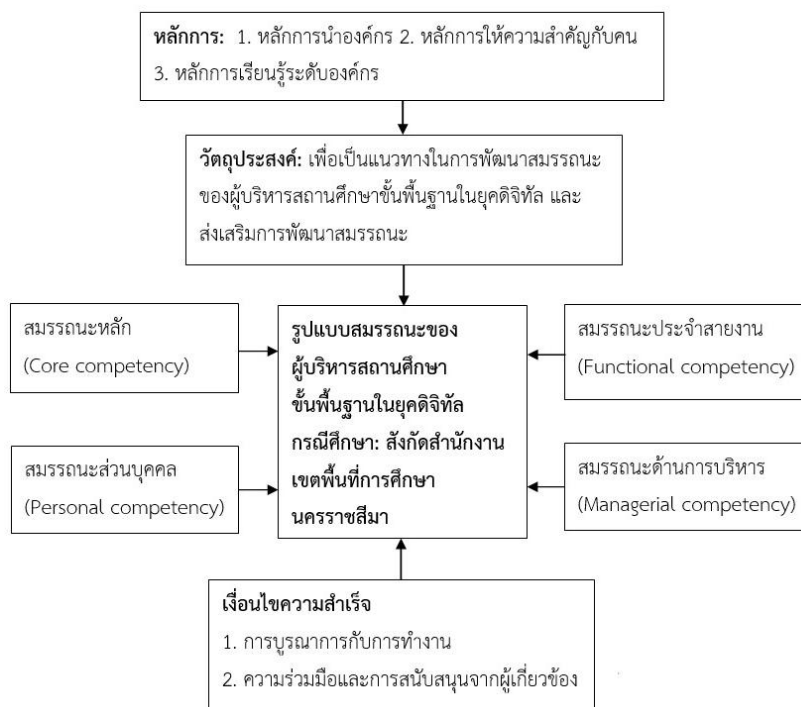
ผู้วิจัยได้ยกร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการ 3 ประการ คือ หลักการนำองค์กร หลักการให้ความสำคัญกับคน และหลักการสร้างการเรียนรู้ระดับองค์กร พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2 ประการ คือ 1) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล และ 2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะในยุคดิจิทัล

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ครอบคลุมสมรรถนะ 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะส่วนบุคคล และสมรรถนะด้านการบริหาร รวม 48 ตัวชี้วัด ได้ผ่านการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญด้วยความเป็นฉันทามติสูงสุด

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย แนวทางการนำไปใช้ 4 วิธี ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการฝึกปฏิบัติจริง และเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย การบูรณาการกับการทำงาน และความร่วมมือและการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบคุณภาพร่างรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนามีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยนำมาสรุปรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล
กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา โดยรวม (n = 136)

รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สมรรถนะหลัก	4.68	0.69	มากที่สุด	4.60	0.66	มากที่สุด
2. สมรรถนะประจำสายงาน	4.60	0.76	มากที่สุด	4.74	0.54	มากที่สุด
3. สมรรถนะส่วนบุคคล	4.58	0.72	มากที่สุด	4.65	0.70	มากที่สุด
4. สมรรถนะด้านการบริหาร	4.71	0.61	มากที่สุด	4.70	0.78	มากที่สุด
รวม	4.64	0.46	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.46) และ ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.52) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นไปได้อันดับสูงสุด คือ สมรรถนะด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะส่วนบุคคล ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.72) และด้านความเป็นประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะประจำสายงาน ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะหลัก ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.66)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษารอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา มีดังนี้

1.1 ด้านสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะหลักที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ความสามารถในการนำระบบการเรียนการสอนออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียน การจัดหาและบริหารจัดการทรัพยากรด้านเทคโนโลยีให้เพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม ทั้งนี้ ผู้บริหารยังต้องส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก สนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในสถานศึกษาและกำหนดนโยบายที่ชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัตรา นามขาว และคณะ ที่พบว่ากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ (สุพัตรา นามขาว และคณะ, 2567) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มลฤดี เฟื่องสง่า และมัทนา วัฒนอมศักดิ์ ที่ระบุว่าการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลต้องการผู้บริหารที่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยใช้สื่อดิจิทัล (มลฤดี เฟื่องสง่า และมัทนา วัฒนอมศักดิ์, 2566) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge, P. M. ที่เน้นการพัฒนาองค์กรผ่านวินัย 5 ประการ ได้แก่ การคิดเชิงระบบ ความเชี่ยวชาญ

ส่วนบุคคล การปรับแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และการเรียนรู้เป็นทีม โดยผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (Senge, P. M., 1990)

1.2 ด้านสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะหลักที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ความสามารถในการใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ การสื่อสารกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร และการตัดสินใจบนฐานข้อมูล รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของครูและบุคลากร การจัดหาทรัพยากรและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีผ่านกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอกที่เป็นพันธมิตรของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐกานต์ สุทธิจิตร และคณะ ที่ระบุว่ากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการตัดสินใจเชิงนโยบาย (ญัฐกานต์ สุทธิจิตร และคณะ, 2567) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ AlAjmi, M. K. ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารมีผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีของครูในชั้นเรียนโดยตรง โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนจะสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ครูใช้ทรัพยากรดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (AlAjmi, M. K., 2022) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Sheninger, E. C. ที่กำหนดให้ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อยกระดับการวางแผนกลยุทธ์ การสื่อสารองค์การ และการตัดสินใจบนฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรผ่านกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ (Sheninger, E. C., 2014)

1.3 ด้านสมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) สมรรถนะหลักที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างรวดเร็วและนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ความสามารถในการสร้างแผนพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับครูและนักเรียน ตลอดจนการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคิดสร้างสรรค์ภายในทีมงาน นอกจากนี้ ยังครอบคลุมการสร้างควมไว้วางใจและบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง ทักษะการควบคุมอารมณ์และจัดการความเครียดในสถานการณ์ที่ท้าทาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญตรี แก้วอินธิ และไพฑูรย์ พวงยอด ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีด้านสำคัญ คือ การพัฒนาภาวะผู้นำและการสื่อสารดิจิทัล ซึ่งผู้บริหารต้องเป็นต้นแบบในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ (บุญตรี แก้วอินธิ และไพฑูรย์ พวงยอด, 2565) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Goleman, D. ได้อธิบายว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องมีความสามารถในการรู้จักตนเอง การควบคุมตนเอง แรงจูงใจภายใน การเข้าใจผู้อื่น และทักษะทางสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารจัดการตนเองในสถานะที่มีความกดดันและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการควบคุมอารมณ์และจัดการความเครียดในสถานการณ์ที่ท้าทาย สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Goleman, D., 1995)

1.4 ด้านสมรรถนะด้านการบริหาร (Management Competency) สมรรถนะด้านการบริหารที่สำคัญในยุคดิจิทัล ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสังคม การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี บุคลากร และการบริหารจัดการ รวมถึงการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้บุคลากรเข้าใจและมีส่วนร่วม ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร

จัดการทรัพยากรและการสื่อสารภายในองค์กร ทั้งนี้ ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ปัญหา พัฒนานโยบายและโครงการใหม่ ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมยุคดิจิทัล ตลอดจนการติดตามประเมินผลของกลยุทธ์ที่นำมาใช้และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุพงศ์ คำพิมพ์ และคณะ ที่ระบุว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาต้องครอบคลุมการกำหนดวิสัยทัศน์ การวางแผน และการนำนวัตกรรมมาบูรณาการกับการทำงาน (ภาณุพงศ์ คำพิมพ์ และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับแนวคิดของ เมธินี ทองสุกใส และคณะ ที่ระบุว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องการผู้บริหารที่สามารถรับมือกับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (เมธินี ทองสุกใส และคณะ, 2567)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พบว่า การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบมีความถูกต้อง และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิชาพัชญ์ โหนะ ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคประเทศไทย 4.0 พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์พยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 และส่วนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ (ภิชาพัชญ์ โหนะ, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญาภรณ์ นาจำปา ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก และ 29 องค์ประกอบย่อย (ธัญญาภรณ์ นาจำปา, 2564)

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา โดยผู้บริหารสามารถเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับความถนัดและบริบทของตนเองได้อย่างยืดหยุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัจภัก บุษาศิมพ์ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในด้านความเหมาะสมของรูปแบบ และความเป็นไปได้ด้านการนำไปใช้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (นัจภัก บุษาศิมพ์, 2560) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Keeves, P. J. ที่กล่าวว่า การสร้างรูปแบบต้องอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่อง ที่ศึกษาได้อย่างชัดเจนเพื่อจะนำไปสู่การพยากรณ์ ซึ่งจะสามารถรวบรวมด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ และรูปแบบที่ดี จะต้องผ่านการทดสอบหรือตรวจสอบก่อนที่จะนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ คือ การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ ประโยชน์ต่อไปหรือไม่ (Keeves, P. J., 1988)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา สรุปดังนี้ 1) ผลการศึกษากรอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในภาพรวมต่อตัวชี้วัดสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.00 ในรอบที่ 1 และมีค่ามัธยฐาน (Mdn) เท่ากับ 5.00 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) เท่ากับ 0.00 ในรอบที่ 2 และ 3 ซึ่งแสดงถึงความเป็นฉันทามติสูงสุดในทุกตัวชี้วัด 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ในบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ผลการประเมินการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้ 1) ควรจัดให้มีการอบรมและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง ในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ทันที 2) ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา (PLC) ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถที่จะแบ่งปันประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีได้อย่างต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้รูปแบบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นเป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาตนเองด้านสมรรถนะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง และ 4) ควรสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยให้การสนับสนุน ยกย่อง และให้รางวัลแก่บุคลากรที่สร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล เพื่อกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินสมรรถนะจริงในสถานศึกษา 2) ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำรูปแบบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานศึกษาจริง เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบและศึกษาปัจจัยที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการนำไปใช้ และ 3) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลระหว่างสถานศึกษาในเขตพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะที่มีความเป็นสากลและสามารถปรับใช้ตามบริบทได้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐกานต์ สุทธิจิตร และคณะ. (2567). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(11), 1490-1512.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญตรี แก้วอินธิ และไพฑูรย์ พวงยอด. (2565). สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(1), 42-51.
- ปณณัฐฐา มาเชค. (2565). การบริหารองค์กรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล. ชลบุรี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภานุพงศ์ คำพิมพ์ และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักในยุคดิจิทัลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 3(9), 1-15.

- มฤดี เฟื่องสง่า และมัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ, 24(2), 162-175.
- เมธินี ทองสุกใส และคณะ. (2567). แนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 4(6), 671-680.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). สมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา นามขาว และคณะ. (2567). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 6(3), 478-493.
- AlAjmi, M. K. (2022). The impact of digital leadership on teachers' technology integration during the COVID-19 pandemic in Kuwait. *International Journal of Educational Research*, 112, 101928. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2022.101928>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of psychological testing*. (5th ed.). London: UCL Press.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Books.
- Keeves, P. J. (1988). "Model and Model Building". *Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday/Currency.
- Sheninger, E. C. (2014). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.